

DOI 10.70286/ISU-24.06.2026.008

СПЕЦИФІКА КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Дмитрієва Світлана Михайлівна

кандидатка психологічних наук, доцентка

Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

Вигівська Катерина Сергіївна

здобувачка вищої освіти магістерського рівня

Спеціальність А6.01 «Спеціальна освіта. Логопедія»

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

Мовлення є однією з найважливіших психічних функцій людини, яка забезпечує процес спілкування, пізнання навколишнього світу та формування особистості. Рівень мовленнєвого розвитку суттєво впливає на успішність навчальної діяльності, соціальну адаптацію та емоційне благополуччя дитини. Саме тому проблема надання своєчасної та якісної корекційної допомоги дітям із порушеннями мовленнєвого розвитку залишається актуальною в сучасній спеціальній та інклюзивній освіті.

Зростання кількості дітей із різними формами мовленнєвих порушень обумовлює необхідність удосконалення змісту та методів корекційно-розвиткової роботи. Порушення мовлення можуть проявлятися у вигляді недоліків звуковимови, порушень фонематичного сприймання, обмеженого словникового запасу, недорозвинення граматичної будови мовлення, труднощів формування зв'язного висловлювання, а також порушень процесів читання і письма [2]. Такі особливості негативно впливають не лише на мовленнєву діяльність, а й на розвиток пам'яті, уваги, мислення, уяви та комунікативних навичок.

Корекційно-розвиткова робота з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку має комплексний характер і передбачає поєднання діагностичних, корекційних, профілактичних та консультативних заходів. Її основною метою є

подолання або зменшення проявів мовленнєвих порушень, розвиток мовленнєвої компетентності дитини та створення умов для її повноцінної інтеграції в освітнє середовище. Специфіка такої роботи полягає насамперед в індивідуальному підході до кожної дитини. Під час планування корекційних занять враховуються характер мовленнєвого порушення, рівень психофізичного розвитку, вік дитини, її пізнавальні можливості та особистісні особливості [4]. Індивідуалізація корекційного впливу дозволяє визначити оптимальні методи та прийоми роботи, що сприяють досягненню позитивної динаміки мовленнєвого розвитку.

Одним із провідних напрямів корекційно-розвиткової роботи є формування правильної звуковимови. Цей процес передбачає розвиток артикуляційної моторики, постановку звуків, їх автоматизацію та диференціацію. Водночас важливе значення має розвиток фонематичного слуху та фонематичного сприймання, оскільки саме вони забезпечують здатність дитини розрізняти та правильно використовувати мовленнєві звуки. Не менш важливим напрямом є розвиток лексико-граматичної сторони мовлення. Корекційна робота спрямовується на збагачення активного та пасивного словника, формування навичок словотворення і словозміни, засвоєння граматичних категорій та вдосконалення структури речення. Особлива увага приділяється розвитку зв'язного мовлення, оскільки саме воно забезпечує можливість повноцінного спілкування та успішного навчання [6].

Ефективність корекційно-розвиткової роботи значною мірою залежить від використання сучасних педагогічних технологій та методів. У практиці логопедичної роботи широко застосовуються дидактичні ігри, логоритмічні вправи, інформаційно-комунікаційні технології, елементи арттерапії, казкотерапії, пісочної терапії та нейропсихологічні вправи. Використання ігрових форм діяльності сприяє підвищенню мотивації дітей до занять, створює позитивний емоційний настрій та забезпечує більш ефективне засвоєння мовленнєвих навичок.

Особливого значення в сучасних умовах набуває міждисциплінарна взаємодія фахівців. Успішність корекційного процесу суттєво залежить від співпраці логопеда, психолога, вихователів, учителів та батьків. Спільна діяльність забезпечує єдність вимог до дитини та сприяє закріпленню сформованих навичок у різних видах діяльності. Важливим аспектом є консультативна робота з батьками, спрямована на підвищення їхньої компетентності у питаннях мовленнєвого розвитку дітей та створення сприятливого мовленнєвого середовища в сім'ї [1,3,5]. В умовах інклюзивної освіти корекційно-розвиткова робота набуває особливого значення, оскільки сприяє забезпеченню рівних можливостей для всіх дітей. Створення індивідуальної траєкторії розвитку, використання адаптованих методик і врахування особливих освітніх потреб дозволяють підвищити ефективність навчання та соціалізації дітей із мовленнєвими порушеннями.

Отже, специфіка корекційно-розвиткової роботи з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку полягає в її комплексності, системності та індивідуальній спрямованості. Своєчасне виявлення мовленнєвих труднощів, використання

сучасних корекційних технологій, тісна взаємодія фахівців і батьків створюють необхідні умови для успішного мовленнєвого, пізнавального та особистісного розвитку дитини. Корекційно-розвиткова робота є важливим чинником підвищення якості життя дітей із порушеннями мовлення та їхньої успішної інтеграції в суспільство.

Список використаних джерел

1. Белякова Л. Д. Корекційна педагогіка для дітей із мовленнєвими порушеннями. Київ: Освіта, 2016. 370 с.
2. Вавіна Л. С. Корекція мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Київ: Освіта, 2010. 256 с.
3. Журова Л. М. Корекція лексико-граматичних порушень у дітей. Київ: Знання, 2018. 100 с.
4. Мастюкова О. В. Діти із системними мовленнєвими порушеннями. Львів: Піраміда, 2018. 115 с.
5. Назарова Л. Г. Корекційна педагогіка: сучасні підходи. Одеса: Астропринт, 2021. 140 с.
6. Нікашіна Н. А. Мовленнєві порушення у дітей: діагностика і методики корекції. Харків: Ранок, 2022. 150 с.